

NOTATKA / NOTE

**Pierwsze stwierdzenie *Hyposoter placidus* (DESVIGNES, 1856)
(Hymenoptera: Ichneumonidae) w południowo-zachodniej Polsce**

First record of *Hyposoter placidus* (DESVIGNES, 1856)
(Hymenoptera: Ichneumonidae) in southwestern Poland

Aleksandra KUPKA¹, Katarzyna TYSZECKA²

¹ ul. Piaskowa 3, 42-288 Strzebiń, e-mail: aleksandra.kupka01@gmail.com

² Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Biologicznych, Zakład Biologii, Ewolucji i Ochrony Bezkręgowców,
ul. Przybyszewskiego 65, 51-148 Wrocław, e-mail: katarzyna.tyszecka@uwr.edu.pl, ORCID: 0000-0003-0214-8554

ABSTRACT. A new locality of *Hyposoter placidus* in southwestern Poland is presented, representing the second confirmed occurrence of the species in the country.

KEY WORDS: *Hyposoter placidus*, *Lycaena dispar*, endoparasitoid, Wrocław, Lower Silesia.

Hyposoter placidus (DESVIGNES, 1856) należy do błonkoskrzydłych (Hymenoptera) z rodziny gąsienicznikowatych (Ichneumonidae) i podrodziny Campopleginae. Przedstawiciele podrodziny Campopleginae są wewnętrznymi parazytoidami owadów, a ich gospodarzami są głównie motyle (Lepidoptera) oraz rośliniarki (Symphyta) (WAHL 1993). Samica składa jaja do wnętrza ciała gospodarza, następnie larwa rozwija się w rosnącym żywicielu i ostatecznie doprowadza do jego śmierci jeszcze przed przepoczwarczeniem (JERMAN i GAULD 1988).

W Europie rodzaj *Hyposoter* FÖRSTER, 1869 jest reprezentowany przez 62 gatunki (KLOPFSTEIN i in. 2022). Spośród nich trzy są parazytoidami motyli z rodziny modraszkowatych (Lepidoptera: Lycaenidae), przy czym jedynie *Hyposoter placidus* jest związany z rodzajem *Lycaena* FABRICIUS, 1807. Pozostałe dwa gatunki, *Hyposoter caudator* HORSTMANN, 2008 i *H. notatus* (GRAVENHORST, 1829), są natomiast parazytoidami przedstawicieli plemienia Polyommagini, do którego motyle z rodzaju *Lycaena* nie należą (SHAW i in. 2009, SIELEZNIEW i KOSTRO-AMBROZIAK 2019). Oprócz czerwonończyka nieparka gospodarzami *H. placidus* mogą być także inne gatunki z rodzaju *Lycaena*: czerwonończyk płomieniec *L. hippothoe* (LINNAEUS, 1761), czerwonończyk żarek *L. phlaeas* (LINNAEUS, 1761) i czerwonończyk fioletek *L. helle* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (SHAW i in. 2009).

Jak dotąd obecność *Hyposoter placidus* potwierdzono w Andorze, Belgii, Francji, Hiszpanii i Holandii (SHAW i in. 2016), Gruzji (RIEDEL i in. 2018), Irlandii i Wielkiej Brytanii (BROAD 2016), Niemczech (SCHMIDT i in. 2011), Norwegii (RIEDEL 2022) oraz Szwajcarii (KLOPFSTEIN i in. 2019). W Polsce jedyne znane stanowiska tego gatunku znajdowały się dotychczas w północno-wschodniej części kraju (SIELEZNIEW i KOSTRO-AMBROZIAK 2019).

Nowe stwierdzenie parazytoida wykazano w trakcie badań nad rozmieszczeniem i oceną stanu zachowania czerwonończyka nieparka na terenie Wrocławia, prowadzonych w ramach pracy magisterskiej pierwszej autorki:

– Dolny Śląsk, XS46 Wrocław (51.19152445 N, 16.946732600 E), 5 VII 2024, zainfekowana gąsienica *Lycaena dispar* na polach irygacyjnych, w północnej części miasta, obs. A. KUPKA.

Miejsce to jest zlokalizowane między korytami rzek Odry i Widawy. Dawniej pełniło funkcję naturalnej oczyszczalni ścieków. W dzisiejszych czasach niemalą część obejmuje użytek ekologiczny (Łyczko 2018). Nie zaobserwowano osobników *Hyposoter placidus*. Identyfikacji gatunku dokonano na podstawie obserwacji zмумifikowanej gąsienicy czerwonończyka nieparka (ryc. 1). Mumifikacja ta jest zgodna z objawami typowymi dla obecności *H. placidus*, jednak ze względu na wciąż słabo poznane relacje gospodarz–żywiciel w rodzinie Ichneumonidae

mamy świadomość, że nie można jednoznacznie potwierdzić tego powiązania. Miejsce obserwacji jest zlokalizowane w siedlisku relatywnie wilgotnym,

w pobliżu rowu (ryc. 2). Larwa motyla była umiejscowiona na spodniej stronie liścia szczawiu lancetowatego *Rumex hydrolapathum* HUDS.

Ryc. 1. Zmumifikowana gąsienica czerwonończyka nieparka *Lycaena dispar* na szczawiu lancetowatym *Rumex hydrolapathum* (fot. A. KUPKA)

Fig. 1. Mummified caterpillar of the large copper *Lycaena dispar* on *Rumex hydrolapathum* (photo by A. KUPKA)

Ryc. 2. Siedlisko parazytoidea *Hyposoter placidus* (fot. A. KUPKA)

Fig. 2. Habitat of the parasitoid *Hyposoter placidus* (photo by A. KUPKA)

PIŚMIENICTWO

- BROAD G.R. 2016. Checklist of British and Irish *Hymenoptera* – *Ichneumonidae*. Biodiversity Data Journal 4, e9042.
- JERMAN E.J., GAULD I.D. 1988. *Casinaria*, a paraphyletic ichneumonid genus (Hymenoptera), and a revision of the Australian species. Journal of Natural History, **22** (3): 589-609.
- ŁYCZKO W. 2018. Pola irygacyjne Osobowice – historia i teraźniejszość. Inżynieria Ekologiczna, **19** (4): 37-43.
- KLOPFSTEIN S., RIEDEL M., SCHWARZ M. 2019. Checklist of ichneumonid parasitoid wasps in Switzerland (Hymenoptera, Ichneumonidae): 470 species new for the country and an appraisal of the alpine diversity. Alpine Entomology, **3**: 51-81.
- KLOPFSTEIN S., BROAD G.R., URFER K., VÅRDAL H., HARALDSEIDE H. 2022. An interactive key to the European genera of Campopleginae (Hymenoptera, Ichneumonidae) and 20 new species for Sweden. Entomologisk Tidskrift, **143** (3): 121-156.
- RIEDEL M., DILLER E., JAPOSHVILI G. 2018. The Ichneumonid fauna (Hymenoptera: Ichneumonidae) of Lagodekhi Reserve, Sakartvelo (Georgia), with descriptions of four new species. Linzer Biologische Beiträge, **50** (2): 1447-1507.
- RIEDEL M. 2022. New records of Darwin wasps (Hymenoptera, Ichneumonidae) from Norway, with descriptions of three new species. Norwegian Journal of Entomology, **69**: 207-221.
- SCHMIDT K., ZMUDZINSKI F., RIEDEL M. 2011. Beiträge zur Kenntnis der badischen Schlupf-wespenfauna (Hymenoptera, Ichneumonidae) 9. Unterfamilie Campopleginae. Carolea, **69**: 95-122.
- SHAW M.R., STEFANESCU C., VAN NOUHUYS S. 2009. Parasitoids of European butterflies. (ss. 130-156). [W:] J. SETTELE, T. SHREEVE, M. KONVIČKA, H. VAN DYCK (red.): Ecology of Butterflies in Europe. Cambridge University Press, Cambridge. 526 ss.
- SHAW M.R., HORSTMANN K., WHIFFIN A.L. 2016. Two hundred and twenty-five species of reared western Palaearctic Campopleginae (Hymenoptera: Ichneumonidae) in the National Museums of Scotland, with descriptions of new species of Campoplex and Diadegma, and records of fifty-five species new to Britain. Entomologist's Gazette, **67** (3): 177-222.
- SIELEZNIEW M., KOSTRO-AMBROZIAK A. 2019. First record of *Hyposoter placidus* (DESIGNES, 1856) (Hymenoptera: Ichneumonidae) in Poland: the specialized parasitoid of *Lycaena* FABRICIUS, 1807 butterflies (Lepidoptera: Lycaenidae). Polish Journal of Entomology, **88** (1): 93-100.
- WAHL D.B. 1993. Family Ichneumonidae. (ss. 395-448). [W:] H. GOULET, J.T. HUBER (red.): Hymenoptera of the World: an identification guide to families. Ottawa, Canada Communications Group. 668 ss.

Wpłynęło: 17 września 2025
Zaakceptowano: 8 grudnia 2025